

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 191g/2025

privind excepția de neconstituționalitate
a prevederilor articolului 53 alineatele (1), (3) și (5) din Codul
electoral

*(plafonul mijloacelor financiare transferabile în contul destinat grupului
de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în sprijinul unui candidat)*

Chișinău

29 august 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 28 august 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 august 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 53 alineatele (1), (3) și (5) din Codul electoral, ridicată de dl avocat Sorin Corceac, în interesele dlui Andrei Năstase, în dosarul nr. 3-69/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători format din dnele Victoria Sîrbu și Lucia Bagrin, și dl Andrei Cașcaval de la Curtea de Apel Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. În cadrul examinării sesizării, domnul judecător Sergiu Litvinenco i-a prezentat Plenului o cerere de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate, Curtea Constituțională a decis respingerea cererii.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

4. Prin Hotărârea nr. 77 din 17 aprilie 2025, Parlamentul a stabilit că alegerile parlamentare vor avea loc pe 28 septembrie 2025.

5. Potrivit Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025, aprobat prin Hotărârea nr. 3601 din 18 iunie 2025¹, Comisia Electorală Centrală a organizat, între 20 iulie și 19 august 2025, recepționarea documentelor în vederea înregistrării grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților independenți la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

6. Prin Hotărârea nr. 3666 din 19 iulie 2025², Comisia Electorală Centrală a stabilit plafonul general de 57 564,07 lei al mijloacelor financiare transferabile în contul „Destinat grupului de inițiativă” pentru susținerea

¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-aprobarea-programului-calendaristic-pentru-realizarea-actiunilor-d-2751_112965.html

² https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-stabilirea-plafonului-mijloacelor-financiare-ce-pot-fi-2751_114255.html

unui candidat independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, în cadrul alegerilor parlamentare din data de 28 septembrie 2025.

7. La 20 iulie 2025, dl Andrei Năstase i-a cerut Comisiei Electorale Centrale să înregistreze grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor pentru susținerea sa de a candida independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. La 22 iulie 2025, prin Hotărârea nr. 3672³, Comisia Electorală Centrală a înregistrat grupul de inițiativă respectiv, alcătuit din 55 de persoane. Totodată, Comisia i-a acordat grupului de inițiativă un termen – 19 august 2025 – pentru colectarea semnăturilor susținătorilor.

8. La 6 august 2025, prin Hotărârea nr. 3745⁴, Comisia Electorală Centrală l-a înregistrat pe dl Andrei Năstase în calitate de candidat independent la funcția de deputat la alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025.

9. Prin Hotărârea⁵ nr. 3781 din 13 august 2025, Comisia Electorală Centrală a constatat că: (i) grupul de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului independent Andrei Năstase a depășit cu 115 576,65 lei plafonul general al mijloacelor financiare care pot fi utilizate; (ii) i-a aplicat acestui candidat un avertisment; și, (iii) l-a somat pe dl Andrei Năstase, ca succesor de drepturi și obligații al grupului de inițiativă pe care l-a constituit, să verse în bugetul de stat suma de 115 576,65 lei.

10. La 16 august 2025, dl Andrei Năstase a formulat o acțiune în contencios administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care i-a solicitat Curții de Apel Centru să anuleze Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 3781 din 13 august 2025 în partea referitoare la aplicarea avertismentului în privința acestuia și la obligația de virare la bugetul de stat a sumei de 115 576,65 lei, precum și să oblige Comisia să recalculeze cheltuielilor suportate pe baza rapoartelor corectate.

11. La 25 august 2025, în cadrul ședinței de judecată, dl avocat Sorin Corceac a ridicat, în interesele dlui Andrei Năstase, excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 35 alineatele (1), (3) și (5) din Codul electoral.

12. Printr-o încheiere din aceeași dată, Curtea de Apel Centru a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 38

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

³ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-cererea-de-inregistrare-a-grupului-de-initiativa-2751_114278.html

⁴ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-cererea-de-inregistrare-a-domnului-andrei-nastase-2751_114489.html

⁵ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-supravegherea-activitatii-grupurilor-de-initiativa-constituite-in-2751_114565.html

„(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. ”

14. Prevederile relevante ale Codului electoral, adoptat prin Legea nr. 325 din 8 decembrie 2022, sunt următoarele:

Articolul 53

Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”

„(1) Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul cu mențiunea "Fond electoral"/"Destinat grupului de inițiativă" constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

(1¹) În limita plafonului prevăzut la alin.(1) se includ și donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, precum și lucrările ori serviciile prestate în mod gratuit sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.

(2) În cadrul oricărui tip de alegeri sau referendum, plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul cu mențiunea "Fond electoral"/"Destinat grupului de inițiativă" se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(3) La stabilirea plafonului general al mijloacelor ce pot fi virate în contul cu mențiunea "Fond electoral"/"Destinat grupului de inițiativă", Comisia Electorală Centrală determină coeficientul după formula: plafonul general al mijloacelor financiare pe țară calculat conform alin.(1) se împarte la numărul total de alegători din țară stabilit la data adoptării hotărârii prevăzute la alin.(2).

(4) Plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul cu mențiunea "Fond electoral" al concurentului electoral/participantului la referendum se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit conform alin.(3) la numărul total de alegători din țară. Plafonul maxim pentru fiecare circumscripție electorală se determină de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea

coeficientului stabilit la alin.(3) cu numărul de alegători din circumscripția respectivă. Datele privind numărul de alegători sunt cele stabilite la data adoptării hotărârii comisiei în condițiile alin.(2).

(5) Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul cu mențiunea "Destinat grupului de inițiativă" se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la o funcție electivă sau pentru inițierea unui referendum."

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul sesizării susține că plafonul general al mijloacelor financiare stabilit pe baza prevederilor contestate este unul derizoriu. La modul practic, acest plafon face imposibilă colectarea semnăturilor necesare pentru susținerea candidaților. Din acest motiv, autorul consideră că dreptul de a candida devine unul teoretic și iluzoriu.

14. Astfel, autorul afirmă că stabilirea acestui plafon la un nivel insuficient reprezintă o restrângere disproporționată a dreptului de a candida independent.

15. De asemenea, autorul menționează că există o contradicție între prevederile legale care îi permit fiecărui membru al grupului de inițiativă să doneze până la 96 000 de lei și plafonul financiar de 57 564, 07 lei, stabilit pe baza prevederilor contestate pentru întregul grup de inițiativă.

16. În fine, autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 38 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul electoral, ține de competența Curții Constituționale.

19. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Obiectul sesizării îl constituie articolul 53 alineatele (1), (3) și (5) din Codul electoral. Prevederile contestate stabilesc plafonul general al mijloacelor financiare transferabile în contul destinat grupului de inițiativă și formula de calcul al acestuia. Curtea constată că aceste prevederi nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

21. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ în care se contestă legalitatea unei hotărâri a Comisiei Electorale Centrale, prin care reclamantul a fost somat, *inter alia*, să verse în bugetul de stat suma de bani care depășește plafonul general al mijloacelor financiare care pot fi transferate în contul destinat grupului de inițiativă. Astfel, Curtea admite că normele contestate ar putea fi aplicate la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

22. În sesizare, autorul excepției susține că prevederile contestate sunt contrare articolelor 38 (*dreptul la vot*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

23. Referitor la incidența articolului 54 din Constituție, Curtea a notat că acesta nu poate fi invocat de sine stătător. Autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței, Curtea poate aplica prevederile acestui articol (HCC nr. 10 din 24 iulie 2025, § 35).

24. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că dispozițiile articolului 38 alin. (3) din Constituție, care garantează dreptul cetățenilor Republicii Moldova de a fi aleși, presupun reglementarea prin lege a modului de realizare a acestui drept, implicit instituirea unor restrângeri (a se vedea DCC nr. 8 din 5 martie 2024, § 22). Pe baza articolelor 61 alin. (2) și 72 alin. (3) lit. a) din Constituție, legislatorul deține prerogativa constituțională de a reglementa prin lege organică sistemul electoral și modul de organizare și desfășurare a alegerilor în Parlament.

25. Totodată, Curtea Europeană a reținut, în jurisprudența sa, că dreptul de a candida la alegeri este inerent conceptului democrației autentice (a se vedea *Podkolzina v. Letonia*, 9 aprilie 2002, § 35). În ordinea lor juridică națională, statele contractante pot supune drepturile de a alege și de a fi ales unor limitări care nu sunt, în principiu, interzise de articolul 3 (a se vedea *Tahirov v. Azerbaidjan*, 11 iunie 2015, § 54). Dreptul de a candida la alegeri parlamentare (aspectul „pasiv”) poate fi încadrat în cerințe mai stricte decât dreptul de vot (aspectul „activ”) (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Melnychenko v. Ucraina*, 19 octombrie 2004, § 57; *Ždanoka v. Letonia* [MC], 16 martie 2006, § 115).

26. În același sens, și articolul 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice stabilește că dreptul de a fi ales trebuie exercitat fără restricții nerezonabile, fapt care implică posibilitatea existenței unor condiționări în exercițiul acestor drepturi.

27. Curtea notează că autorul excepției contestă plafonul general al mijloacelor financiare care pot fi transferate în contul destinat grupului de inițiativă. Potrivit articolului 1 din Codul electoral, grupul de inițiativă reprezintă un grup constituit din cetățeni cu drept de vot pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului. Totodată, în cazul alegerilor parlamentare și al celor locale, candidatul independent poate să nu constituie un grup de inițiativă dacă decide să colecteze singur semnăturile (a se vedea articolul 65 alin. (3) din Cod). La rândul său, colectarea semnăturilor reprezintă una din etapele procesului electoral, care începe la data desemnării candidatului, *i.e.* cu cel mult 70 de zile înainte de ziua alegerilor, și poate dura până la 40 de zile înainte de ziua alegerilor (a se vedea articolele 63 alin. (1), 65 alin. (5) și 66 alin. (2) din Cod). Potrivit articolului 113 din Codul electoral, un candidat independent trebuie să prezinte liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 2000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot pentru a fi înregistrat de către Comisia Electorală Centrală. Prin derogare de la această prevedere, un candidat de sex feminin prezintă semnăturile a cel puțin 1000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot.

28. De asemenea, Curtea constată că, potrivit articolul 58 alin. (12) din Codul electoral, după expirarea termenului acordat pentru colectarea semnăturilor sau după finalizarea procesului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă informează banca despre acest fapt în vederea suspendării operațiunilor la contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă” și întreprinde acțiunile de închidere a acestui cont conform procedurilor interne ale băncilor. Prin urmare, Curtea menționează că plafonul reglementat de prevederile constatăte vizează doar etapa colectării semnăturilor.

29. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, condițiile care vizează numărul necesar de semnături pentru prezentarea listei candidaților nu constituie un impediment pentru libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ (a se vedea *Mihaela Mihai Neagu v. România* (dec.), 6 martie 2009, § 31). În cauza *Tahirov v. Azerbaidjan*, Curtea Europeană a menționat despre condiția de a colecta 450 de semnături de susținere pentru nominalizarea unui candidat că urmărește scopul legitim al reducerii numărului candidaților marginali (a se vedea *Tahirov v. Azerbaidjan*, 11 iunie 2015, § 58).

30. Pe lângă condiția colectării unui număr de semnături, legislatorul a introdus și un plafon al mijloacelor financiare pentru colectarea semnăturilor de susținere a candidatului la funcția de deputat.

31. În conformitate cu punctul 8 din Ghidul și Raportul privind finanțarea partidelor politice adoptate de Comisia de la Veneția la sesiunea 46 (Veneția, 9-10 martie, 2001), „pentru a asigura egalitatea de șanse între diferitele forțe politice, cheltuielile de campanie electorală vor fi limitate la un plafon, stabilit în funcție de situația din țară și fixat proporțional cu numărul alegătorilor vizati”. În acest sens, Curtea consideră că stabilirea unui plafon pentru donațiile destinate străngerii de semnături urmărește, pe lângă asigurarea transparenței financiare, și egalitatea de șanse între candidații independenți.

32. În același timp, Curtea observă că plafonul mijloacelor financiare care pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” pentru susținerea candidatului la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova în cadrul alegerilor parlamentare din data de 28 septembrie 2025 este de 57 564,07 lei. Autorul sesizării nu a argumentat de ce mărimea plafonului mijloacelor financiare ar fi insuficientă pentru colectarea numărului de semnături prevăzut de lege. Curtea nu are competența de a identifica, în locul autorului sesizării, argumente care să demonstreze ideea că plafonul stabilit de lege pentru colectarea semnăturilor ar face iluzoriu dreptul candidatului de a fi ales.

33. Așadar, cu privire la incidența articolului 38 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a argumentat în ce măsură textul legal contestat îi afectează dreptul de a fi ales. Curtea a reținut că simpla trimitere la această prevedere constituțională nu poate fi considerată o critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorului lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 24).

34. Totodată, referitor la pretinsa contradicție dintre prevederile contestate și alte prevederi ale Codului electoral, Curtea reiterează că o eventuală incompatibilitate dintre două sau mai multe norme infraconstituționale cuprinse în același act normativ nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare și de aplicare a legii, competențe care le aparțin instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 27 din 13 februarie 2025, § 18).

35. De asemenea, Curtea observă că autorul excepției își exprimă, în realitate, dezacordul cu modul în care Comisia Electorală Centrală a calculat cheltuielile suportate în perioada de colectare a semnăturilor. Curtea notează că nu este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele referitoare la aplicarea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 47 din 4 aprilie 2023, §47).

36. În consecință, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 53 alineatele (1), (3) și (5) din Codul electoral, ridicată de dl avocat Sorin Corceac, în interesele dlui Andrei Năstase, în dosarul nr. 3-69/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 29 august 2025

DCC nr. 121

Dosarul nr. 191g/2025